

A Corvina-emblémák

SZÖVEGFORRÁS: A HOLLÓ JEGYÉBEN. CORVINA KIADÓ – ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR. PAOLA DI PIETRO LOMBARDI: MÁTYÁS EMBLÉMÁI

Kelemen Eörs

A CORVINA-EMBLÉMÁK

A Corvinák egyértelmű azonosításának elemei a címereken túl az emblémák. A kor uralkodói, főurai felfogásuk, értékrendjük kifejezőeszközeként gyakran alkalmaztak (jelmondatok helyett) emblémákat, azaz olyan közismert tárgyakat, eszközöket, állatokat, melyekhez emberi tulajdonságok, erkölcsi mértékek voltak rendelve. Ezek a szimbolikus képek általában a Corvinák első díszített lapjain jelennek meg. Mátyás király kora ifjúságától a klasszikus kultúrát szívta magába, gyakran tanácskozott itáliai tudósokkal és humanistákkal. A leghíresebb itáliai uralkodócsaládok kézírataiban látható díszítések mintájára kialakította egyéni szimbólumvilágát. Tizenkét emblémát (az eddigi vizsgálatok alapján) használt. A holló, a kaptár, a hordó, a homokóra, a kovakő és a sárkány más udvari könyvtárak kézírataiban nem találhatók, így egyértelmű azonosítói a Corvináknak, míg a gyémántgyűrű, az armilláris gömb, korona, bika más kézíratokban is megtalálható.

Tekintsük át a Magyarországon őrzött Corvinákban felfedezhető emblémákat!

A holló.

Antonio Bonfini udvari történész merész történelmi levezetése szerint a család római származtatására utaló embléma, eredete egy ókori monda, mely szerint

*Cod. Lat. 347. Hieronymus.
A holló aranygyűrűben.*

Marcus Valeriusnak (a Valerius család a Corvinus melléknevet viselte) holló szállt a sisakjára, amikor egy gall harcossal tusakodott. A madár csőrével és karmaival segítette a gallt legyőzni. A gyűrű utalhat az erdélyi Morzsina családból való származására is.

A gyémántgyűrű.

Legtöbb esetben az emblémákat ölelik körül. A kör, melynek nincs kezdete és vége, az örökévalóságra, tökéletességre utal. Becsületet, lelkiert, hűséget és hatalmat jelképez.

A méhkaptár.

A buzgóság, a szorgalom jelképe vagy a tudás édességét szimbolizálja. Más értelmezésben szénakazal is lehet, mely a magyar föld termékenységére utalna, de a lábakon álló ábrázolás ennek ellentmond.

A hordó.

Egyes kutatók szerint, a kapzsitagságot jelképezi, de utalhat a kiváló magyar borra is, melyet Mátyás is kedvelt.

*Cod. Lat. 345.
Damascenus. Hordó.*

Cod. Lat. 417. Philostratos. A holló drágaköves foglalatban.

*4. kép. Cod. Lat. 345.
Damascenus. Kaptár.*

*Cod. Lat. 417. Philostratos.
Hordó aranygyűrűvel.*

8. kép. Cod. Lat. 417. Philostratos.
Homokóra.

Cod. Lat. 417. Philostratos.
A kas és a hordó.

Cod. Lat. 345. Damascenus.
Két szembeforduló sárkány.

10. kép. Cod. Lat. 345.
Damascenus.
Talán a legkidolgozottabban
megfestett sárkány.

Cod. Lat. 417. Philostratos.
Nagy gondossággal megrajzolt
hatszögletű kút.

A homokóra.

Mátyás emblémájában az idő gyors múlására utal, mintha megérezte volna korai halálát, hogy nem lesz képes véghezvinni politikai terveit.

A sárkány.

A tettekben megmutatkozó bátorságot jelképezi. A sárkány emblémája a magyar Sárkányrendben gyökerezik, melyet 1408-ban Zsigmond király alapított a hit ellenségei elleni harc céljaira.

A kovakő.

A fizikai és lelki erő fogalmát jelenítik meg. Ábrázolják taplóval, szikrával, szikrát csíholó vassal. Állítólag Károly burgundiai herceg is használta ezt a szimbólumot.

A csigás kút.

Mátyás tudásának, gondolkodásának mélységét, bölcsességét foglalja össze ez az embléma.

Az armilláris gömb.

A reneszánsz emberének képzetében keveredett a csillagászat és az asztrológia tudománya.

Cod. Lat. 347. Hieronymus.

A gyűrűbe foglalt kép valószínűleg kovakövet ábrázol, de egyértelműen nem felismerhető.

Mátyás is hitt a csillagokban. Giovanni Gazuli ragusai asztrológust kérte fel, hogy lássa el könyvtárát hasonló témájú könyvekkel. (A magyarországi Corvinák között sajnos nem találtam rá példát.)

A bika vagy ökör.

Az ókorban az isteneknek bemutatott áldozatra utal, vagy türelmes jámbor természete miatt a békét jelképezte. (Nem találtam a hazai Corvinákban ábrázolást.)

A korona.

A király uralkodói hatalmára utal, kapcsolatba hozható Mátyás ünnepélyes megkoronázásával. Önálló emblémaként nem találtam a hazai Corvinákban ábrázolást. (A korábbi cikkben a címerábrázolások kiegészítőként találhatóak.)

A kettős korona.

Galícia feletti uralmát szimbolizálja. (Nem találtam a hazai Corvinákban ábrázolást.)

Cod. Lat. 347. Hieronymus. Hasonló formájú a Visegrádon a közelmúltban restaurált Mátyáskúthoz.